

24.9.2018

Oikeusministeriölle

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö, VN/4155/2018

Valtiovarainministeriön lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamiseksi

Oikeusministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrittäjän yksityisen osakeyhtiön osakepääomavaatimuksen poistamiseksi ja osakepääoman rekisteröintiä koskevien vaatimusten vähentämiseksi. Suomen voimassa olevan sääntelyn nojalla yksityisen osakeyhtiön osakepääoman on oltava vähintään 2 500 euroa.

Vähimmäispääomasta

Jaamme hallituksen esityksen luonnoksessa esitetyn kannan, että yksityisiä osakeyhtiöitä koskevalla 2 500 euron vähimmäispääomavaatimuksella ei välttämättä ole suurta käytännön merkitystä velkojiensuojan kannalta. Valtiovarainministeriö kuitenkin huomauttaa, että vähimmäispääomavaatimuksella on myönteisiä vaikutuksia yritystoimintaa harjoittavan henkilön oman sitoutumisen kannalta. Kun yrittäjä on laittanut omia varojaan kiinni harjoittamaansa yritystoimintaan, on hän todennäköisesti sitoutuneempi toiminnan harjoittamiseen kuin jos toiminta harjoitetaan kokonaan ilman omaa taloudellista panosta.

Lisäksi vähimmäispääomalla voidaan osaltaan estää tilanteita, joissa yrityksiä perustetaan hetken mielijohteesta tai muuten epärealistisilla taloudellisilla perusteilla sekä tilanteita, joissa perustetaan kuori- tai pöytälaatikkoyhtiöitä esimerkiksi verotuksen välttämiseksi. Mikäli vähimmäispääomavaatimus poistettaisiin, tulisi valtiovarainministeriön käsityksen mukaan arvioida, voidaanko yrittäjää pitää osakkeenomistajana ilman, että hän on sijoittanut yritykseen oma rahaansa.

Viranomaisten toiminta ja harmaa talous

Verotuksen toteutumisen näkökulmasta valtiovarainministeriö huomauttaa, etteivät yritysten ajantasaiset tilinpäätöstiedot ole läheskään aina saatavilla. Verohallinto toimittaa saamansa pdf-tilinpäätökset edelleen PRH:lle, mutta vain sillä edellytyksellä, että tilinpäätös on toimitettu veroilmoituksen liitteenä ohjeistetulla tavalla. Lähes 30 prosenttia tilinpäätöksistä jää toimitta-

matta PRH:lle. Yhtiöiden toiminnan viranomaisvalvonta tulisi siten valtiovarainministeriön käsityksen mukaan vaikeutumaan ehdotetun sääntelyn vuoksi.

Ehdotuksessa muutosta on perusteltu sillä, että se helpottaa jossain määrin ammatin harjoittamista sekä muuta mikro- ja pienyritystoimintaa ilman henkilökohtaista vastuuta. Asian kääntöpuolena tulisi kuitenkin arvioida sitä, että käytännössä harmaan talouden yrityksissä on lähes poikkeuksetta kevyt taserakenne. Se, että pääomavaatimusta ei ole lainkaan ja se, että osakkaalla ei ole suoraa henkilökohtaista vastuuta yrityksen velvoitteista, tulee jossakin määrin helpottamaan myös harmaan talouden toimijoiden toimintaa.

Kansainvälisen vertailun sisällöstä

Hallituksen esityksen luonnokseen sisältyvä tiivis kansainvälinen vertailu osoittaa selkeästi, että Suomessa voimassa oleva yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääoma on korkeimpia EU-alueella. Vertailusta käy kuitenkin myös ilmi, että useissa maissa vähimmäispääomaa on kuitenkin kerrytettävä jollain aikavälillä tiettyyn euromäärään saakka, mikä tarkoittaa, ettei kyseessä ole aina vähimmäispääomasta täysin vapaa sääntely-ympäristö.

Kansainvälisestä vertailusta käy siten ilmi, että jos Suomen yksityisen osakeyhtiön toimintaedellytyksiä halutaan saattaa vastaamaan muiden EU-maiden ympäristöä, saattaa vähimmäispääoman laskemiselle tai poistamiselle olla perusteita.

Velkojansuoja ja yritystoiminnan aloittaminen kynnys

Arvioitaessa yritysten toimintaedellytyksiä, on samaan aikaan tarkasteltava myös toimintaympäristöä kokonaisuutena. Velkojansuoja on keskeinen osa hyvin toimivaa yhteiskuntaa ja rahoitusjärjestelmää. Velkojansuojan puute nostaa rahoituksen kustannuksia ja pahimmillaan haittaa merkittävästi rahoituksen saatavuutta. Liian heikko velkojansuoja johtaa lisäksi negatiivisiin kannustinvaikutuksiin. Vakaat kilpailun edellytykset ja oikein mitoitettu, kohtuullinen sääntely varmistavat osaltaan yritysten toimintaympäristön ja rahoitusmarkkinoiden vakauden.

Ideaalisti velkojansuojan taso tulisi asettaa siten, että yrittäjyyden toimintaympäristö on ennustettava sekä tervettä kasvua ja riskinottoa rohkaiseva. Velkojansuoja tukee hyvää rahoituksen saatavuutta ja tehokasta riskien hinnoittelua. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että hallituksen esityksen jatkovalmistelussa arvioitaisiin vielä erikseen velkojansuojaa ja vähimmäispääoman poistamisen vaikutuksia rahoituksen saatavuuteen tai rahoitusjärjestelmän vakauteen.

Työllistymisvaikutukset

Velkojansuojan vastinparina on toisaalta yritystoiminnan aloittamisen kynnys. Yritystoimintaa koskevan sääntelyn on oltava oikeasuhtaista myös yrittäjän näkökulmasta. Yleisen yhteiskunnallisen edun kannalta on tärkeää huomioida yritystoiminnan vaikutukset bruttokansantuotteen kasvuun ja työllis-

syyteen. Yrityksistä alle 10 työntekijän yrityksiä on 264 519 eli 93,3 prosenttia. Pienyrityksiä on 15 725 (5,5 %), keskisuuria 2 728 (1,0 %) ja suuryrityksiä 591 (0,2 %).¹ Vuosina 2001–2016 uudet työpaikat ovat syntyneet pääosin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Kaikkiaan pk-yrityksiin syntyi yli 119 000 työpaikkaa.² Pk-yritykset ovat siten kansantalouden kannalta tärkeitä katalysaattoreita ja merkittäviä työllistäjiä. Pk-yritysten työllistävään vaikutukseen perustuva kansantaloudellinen näkökulma on huomioitava arvioitaessa yritystoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvää sääntelyä. Matala vähimmäispääoma helpottaa yritystoiminnan harjoittamista.

Rahoitusmarkkinoiden erityinen näkökulma

Rahoitusmarkkinoiden näkökulmasta on tärkeää, että rahoitusmarkkinat toimivat tehokkaasti ja että rahoituksen kysyntä ja tarjonta kohtaavat (rahoituksen hakijoita ja sen myöntäjiä on riittävä määrä). Rahoituksen on vastattava erikokoisten yritysten keskenään erilaisiin tarpeisiin. Monipuolisista ja oikeinmitoitetuista rahoituslähteistä huolimatta rahoituksen saatavuudelle pitää olla riittävät kriteerit, jotta varmistetaan velkojansuoja ja estetään moraalikatoa. Valtiovarainministeriö suhtautuu siten torjuvasti mahdollisuuteen harjoittaa spekulatiivista yritystoimintaa velkojien kustannuksella.

Lisäksi yksityiskohtaisena huomiona, valtiovarainministeriö suhtautuu varauksella siihen, että osakepääoma voitaisiin maksaa talletuspankin lisäksi myös maksulaitoksen ylläpitämälle tilille. Maksulaitoksen ylläpitämät tilit ovat luonteeltaan maksutilejä eli tilejä joita käytettäisiin maksamiseen. Siten ne ovat perusluonteeltaan erilaisia kuin pääomatilit. Lisäksi maksulaitoksen ylläpitämiin tileihin liittyvä suoja eroaa talletuspankkien talletussuojasta. Maksulaitoksen maksutiliin kohdistuva suoja kattaa maksutilillä maksutapahtumia varten oleviin varoihin. On kyseenalaista, voitaisiinko tilillä säilytettävät pääomavarat tulkita tällaisiksi maksutapahtumien tekemistä varten tarkoitetuiksi varoiksi.

Lausunto

Valtiovarainministeriö ei sinänsä vastusta vähimmäispääoman alentamista, mutta suhtautuu kriittisesti sen kokonaan poistamiseen. Lisäksi ministeriö tuo esiin tarpeen laatia vaikutusarviot tasapuolisemmin, huomioiden ennen kaikkea pääomavaatimuksen vaikutus velkojansuojaan sekä rahoitusmarkkinoiden ja viranomaisten toimintaan.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Leena Mörttinen

¹ <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>

² <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>

